

## Motion till riksdagen 2024/25:3091

av **Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)**

# Hälsosam och kvalitetssäkrad skolmat

---

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en översyn av kosten inom skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över möjligheterna att stödja skolor som erbjuder elever en god och hälsosam kost, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheten att utreda avgifter kopplade till specialkost av medicinska skäl och tillkännager detta för regeringen.

## Hälsostöd till skolor som främjar en god hälsa samt översyn

Skolmaten, som infördes i Sverige för över 100 år sedan, syftar till att ge alla elever (oavsett bakgrund) en god möjlighet till bra matvanor. Av den anledningen är den också en mycket viktig del i arbetet för en god hälsa och en hållbar utveckling, inte minst under studietiden. Skolmåltiderna kan också användas som ett sätt för elever att bli nyfikna på maten med tillhörande hälsoeffekter. Dessa kunskaper kan således leda till att eleverna blir kvalitetsmedvetna vuxna som strävar efter ett hälsosamt liv. En investering i bra skolmat bör därför ses som en satsning på skolans primära uppdrag, att lära ut, då maten ger energi för att orka lära och få goda skolresultat, men även på elevernas hälsa, förutsättningar och välbefinnande.

Sverige har som bekant lagstadgade krav på kostnadsfria och näringsriktiga skolmåltider till alla elever. Skolmåltiderna omfattas idag av skolans styrdokument (skollagen och läroplanen). I skollagen finns även krav på skolans huvudman och skolenhet att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete. I detta arbete ingår uppdraget att kontinuerligt planera verksamheten samt att den följs upp och givetvis utvecklas till det bättre. Skolmåltiderna klassas som en del av utbildningen, varför de också omfattas av dessa krav.

Trots de riktlinjer som finns idag kan skolmaten variera beroende på skolenhet. Detta är inte acceptabelt. Regeringen bör göra en översyn av kosten inom den offentliga skolan samt se över möjligheterna att från statens sida stödja skolor som erbjuder sina elever en extra god och hälsosam kost.

## Avgifter kopplade till intyg för skolor

Delvis till följd av att allt fler elever väljer specialkost vid sina respektive skolor har kostnaderna för skolmaten i många fall skjutit i höjden. När Västerås stad såg över andelen specialkost i skolrestaurangerna visade det sig att den låg på hela 13 procent, vilket gjorde att de under 2018 införde ett sjukvårdsintyg för specialkost. Intyget innebär att eleven ska få rätt till specialkost av medicinska skäl och kan godkännas av skolan efter att behörig sjukvårdspersonal intygat allergi, intolerans eller överkänslighet för en viss form av mat. I Västerås gäller inte kravet på intyg för religiösa eller etiska skäl eller för elever med ett selektivt ätande. Även andra kommuner, såsom Stockholms stad, har infört liknande intygskrav som följd av de ökade kostnaderna.

I Laholms kommun har det visat sig att nästan vart femte barn fått specialkost i kommunens förskolor och skolor. En kock behövs då för att laga 450 portioner av den vanliga maten samtidigt som det behövs ytterligare en kock för att laga 100 portioner specialkost, enligt chefen för internservice på Laholms kommun.

Det är fullt förståeligt att vissa kommuner väljer att införa intyg för de elever som kräver specialkost av medicinska skäl då skolbespisningen blivit mer komplicerad på senare år som följd av de krav som råder. Inte minst uppstår det problem när vissa elever har religiösa eller etiska skäl för sin specialkost, då dessa krav är orimliga ur ett ekonomiskt perspektiv eftersom alltför många kostkrav både ökar risken för onödigt matsvinn och riskerar att höja de generella matkostnaderna. Samtliga skolor bör hela tiden erbjuda ett vegetariskt (lakto-ovo-vegetariskt) alternativ vid sidan av den ordinarie mat som serveras, varför detta bör räcka för elever med religiösa eller etiska grunder för sitt val av mat.

Skolan ska enligt skollagen huvudsakligen vara avgiftsfri, även om enstaka avgifter i samband med exempelvis skolutflykter får förekomma. Samtidigt innebär intyg i vissa regioner en merkostnad som följd av en eventuell avgift. En sådan avgift är inte kopplad till en skolutflykt, utan har helt och hållet med elevens hälsa att göra. Regeringen bör se över möjligheten att de elever som av medicinska skäl måste få intyg för specialkost också får den avgiften betald genom ett förtydligande i skollagen.

*Markus Wiechel (SD)*

*Alexander Christiansson (SD)*